

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060205

DOM
2022-11-22
Stockholm

Mål nr
M 1026-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-01-03 i mål nr M 3434-21, se bilaga A

PARTER

Klagande

Länsstyrelsen i Skåne län

Motpart

G.G.

Ombud: Advokaten T.A. och jur. kand. K.N.

SAKEN

Anmälan för samråd avseende solcellsanläggning på fastigheten A (f.d. B) i Kristianstads kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsens i Skåne län beslut den 21 juni 2021, dnr 525-17973-2021, att förbjuda nyanläggning av solceller på fastigheten A (f.d. B) i Kristianstads kommun.

Dok.Id 1867335

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Skåne län har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa länsstyrelsens beslut att förbjuda den anmälda verksamheten.

G.G. har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen har i huvudsak anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen.

G.G. har anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen med i huvudsak följande förtydliganden.

Hans solcellsanläggning kommer att bestå av solpaneler som pålas fast i marken. Solpanelerna kan enkelt nedmonteras och flyttas vid behov. Han åtar sig att efter anläggandet så marken med gräsvall eller annan lämplig plantering. Eftersom jorden fortsatt kommer att täckas av växtlighet under anläggningens drifttid motverkas erosion och matjordsskiktet lämnas orört. När solpanelerna är färdiganvända och plockas ner kan marken användas för fullskalig jordbruksproduktion igen. Det är således möjligt att kombinera den aktuella solcellsanläggningen med jordbruk eller jordbruksliknande skötsel. Någon konflikt mellan intressena kan inte anses föreligga.

Solcellsanläggningen är inte en åtgärd som varaktigt drar marken ur biologisk produktion och jordbruksmark tas således inte i anspråk i den mening som avses i 3 kap. 4 § miljöbalken. Fastigheten är den enda mark som han kan etablera en solcellsanläggning på. Inom fastigheten, som omfattar totalt 200 hektar, har han utrett alternativa lokaliseringar. Det markområde som bedöms vara mest lämpligt är ett mindre välarronderat skifte som har klassificering 4 av 10 och därmed är av sämre kvalitet än övriga skiften. Skiftet producerar inte några större skördar och är kostsamt att bruka. Vidare finns det en väldimensionerad elledning som passerar på ett avstånd om cirka 20–30 meter strax norr om skiftet. Att fastigheten ligger i nära anslutning till elnätet,

vilket har tillräckligt med kapacitet för att ansluta solcellsanläggningen, är en helt avgörande och utmärkande faktor för den valda lokaliseringen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Enligt den allmänna hänsynsregeln om val av plats i 2 kap. 6 § första stycket miljöbalken gäller att det för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Av samma bestämmelses andra stycke framgår att, vid prövningen av en verksamhet som har anmälts för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, bestämmelserna i 3 och 4 kap. samma balk ska tillämpas om det är fråga om ändrad användning av ett mark- eller vattenområde.

G.G. har i detta fall anmält att han avser att installera solpaneler på be-fintlig åkermark. Mark- och miljööverdomstolen bedömer därmed att anmälan rör frågan om ändrad användning av markområdet, varför bestämmelsen i 3 kap. 4 § miljöbalken är tillämplig vid prövningen.

Enligt 3 kap. 4 § andra stycket miljöbalken får brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Området där solcellsanläggningen ska placeras utgör brukningsvärd jordbruksmark. Solcellanläggningens konstruktion, omfattning och livslängd innebär att det är fråga om en anläggning i den mening som avses i bestämmelsen. Anläggningen ska kopplas till elnätet och kan, med hänsyn till dess produktionskapacitet, i och för sig anses tillgodose ett väsentligt samhällsintresse.

I frågan om den planerade solcellsanläggningen tar markområdet i anspråk gör Mark- och miljööverdomstolen följande bedömning. Solcellsanläggningen omfattar cirka 1,8 hektar och planeras bestå av flertalet rader ställningar som solpaneler monteras på. Montageställningarna kommer att ge solpanelerna viss lutning och sitta fast i marken

med pålar. Solcellerna kommer att stå cirka 80 cm ovan mark. Solcellsanläggningen, som har en uppgiven livslängd om cirka 35 år, kommer hindra brukandet av marken i vart fall under panelerna närmast marken och där pålarna placeras. Jordbruksmarken kommer därmed att tas i anspråk på ett varaktigt sätt. (Se prop. 1985/86:3 s. 158.) Att marken i ett senare skede skulle kunna återställas förändrar inte bedömningen (jämför Mark- och miljööverdomstolens dom den 30 juli 2020 i mål nr M 7163-19 och dom den 9 november 2018 i mål nr P 8280-17).

För att avgöra om solcellsanläggningen ändå ska kunna tillåtas måste det därmed utredas om en lokalisering av anläggningen på ett tillfredsställande sätt kan ordnas på annan mark som inte är brukningsvärd jordbruksmark. Med ”tillfredsställande” avses enligt förarbetena att lokaliseringen av anläggningen ska vara fullt godtagbar från samhällsbyggnadssynpunkt. Den alternativa lokaliseringen ska vara tekniskt och funktionellt lämplig samt ekonomiskt rimlig. (Se prop. 1985/86:3 s. 158.) En exploatör som vill ta brukningsvärd jordbruksmark i anspråk kan därför behöva genomföra en utredning som visar att det inte finns annan mark som är bättre lämpad för ändamålet (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 27 januari 2022 i mål nr P 14634-20). Hur omfattande en lokaliseringsutredning ska vara beror på omständigheterna i det enskilda fallet, däribland vad som ska anläggas. I ett fall som detta är det inte tillräckligt att utredningen begränsar sig till tillgänglig mark på en viss fastighet.

G.G.s fastighet består i huvudsak av brukningsvärd jordbruksmark. Han har gjort gällande att den förslagna lokaliseringen är den mest lämpliga inom hans fastighet. Det saknas däremot en konkret redogörelse för alternativa lokaliseringar på andra ställen utanför den egna fastigheten. Den utredning som finns i målet är därmed inte tillräcklig för att komma till slutsatsen att det är nödvändigt att ta i anspråk jordbruksmarken på den aktuella platsen. Det är därför inte förenligt med 3 kap. 4 § andra stycket miljöbalken att tillåta solcellsanläggningen. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras och länsstyrelsens beslut fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Karin Wistrand och Li Brismo, tekniska rådet Kerstin Gustafsson samt tf. hovrättsassessorn Simon Nesterud, referent.

Föredragande har varit Stina Bagge.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-01-03
meddelad i
Växjö

Mål nr M 3434-21

PARTER

Klagande
G.G.

Motpart
Länsstyrelsen i Skåne län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut den 21 juni 2021 i ärende nr 525-17973-2021, se bilaga 1

SAKEN

Nyanläggning av solceller på fastigheten B i Kristianstads kommun

---

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver Länsstyrelsen i Skåne läns beslut den 21 juni 2021 i ärende nr 525-17973-2021 och återförvisar ärendet till länsstyrelsen för fortsatt handläggning.

BAKGRUND

Efter anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken beslutade Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) den 21 juni 2021 att förbjuda nyanläggning av solceller inom fastigheten B i Kristianstads kommun.

Beslutet har överklagats till mark- och miljödomstolen av G.G..

YRKANDEN M.M.

G.G. har yrkat att mark- och miljödomstolen med ändring av länsstyrelsens beslut ska godkänna anmäld åtgärd, och har anfört i huvudsak följande.

Brukning av jordbruksmark får enligt 3 kap. 4 § miljöbalken endast tas i anspråk för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och energiproduktion har angetts som ett exempel på sådana intressen. Sökt åtgärd utgör därför ett väsentligt samhällsintresse. Det råder stor efterfrågan på energi och miljövänlig energi i Södra Sverige, och efterfrågan förväntas öka i takt med att samhället elektrifieras allt mer.

Regeringen har tagit flera beslut för att öka satsningen på förnyelsebar energi med bland annat stöd för privata investeringar.

Det finns kapacitet i nätet och nätverksstationen som ligger 30 meter från tänkt placering. Placeringen är idealisk och medför minimalt intrång i mark och miljö då schakten blir väldigt begränsade. Eon och även Kristianstad kommun vill öka utbudet av miljövänlig el i närområdet och det finns ett beslut att man önskar använda området för dylika satsningar och investeringar. Det har konstaterats att angränsande mark är lämplig och får användas för vindkraftverk. En anställd vid kommunen som jobbar med översiktsplanen har bekräftat att det finns ett godkännande och beslut om att bygga ut området för miljövänlig energi. Kommunen var således mycket positiva till detta initiativ.

Den mark som sökt åtgärd berör, ca 2,3 ha, är klassificerad som klass 4 av 10. Det vill säga av sämre kvalitet med små skördar och sämre arrondering. Ytan kräver många fler maskintimmar per hektar jämfört med andra skiften som han äger. Han har föreslagit att ytan ska sås in med vall/frösådd som gynnar den biologiska mångfalden och han planterar gärna någon form av häck eller remiss mot vägen för att förstärka den biologiska mångfalden om så önskas. Marken tas inte ur bruk för all evig framtid utan åtgärden är fullt reversibel när den tjänat ut sitt syfte. Han har gått igenom hela sin gårds yta och det finns inget annat lämpligt ställe att anlägga parken på. Han äger inte gårdshus eller gårdsbyggnationerna på fastigheten. Hans övriga mark har väsentligt bättre jordklass, större åkrar, bättre arrondering och ingen närhet till el station med kapacitet. Han har tagit stor hänsyn för att minska påverkan på trafik, omgivning, bebyggelse med mera. Anläggningen kommer inte vara störande för grannar, bilister och kommer att placeras så att den inte ligger nära träd, stenar, buskar eller annat. Jordbruksmark är en begränsad resurs och hänsyn till detta tas genom valet av den mest ideala placeringen som går att uppbringa. Han kommer ta marken ur bruk oavsett och lägga arealen i EFA-träda. Han är skyldig att lägga fem procent av sin areal i träda. Då används den minst produktiva marken till det. Marken förblir registrerad som jordbruksmark vilket gör att han fortsatt kan söka stöd för marken. Då försvinner ingen brukningsbar mark på gården över huvud taget. Eftersom marken oavsett kommer att läggas i träda är det bättre att nyttja ytan för att producera miljövänlig el.

Till stöd för sin inställning har han hänvisat till det dokument om solcellsparkering som han bifogat till sitt överklagande.

Länsstyrelsen har motsatt sig bifall till överklagandet och har anfört i huvudsak följande. Det som Länsstyrelsen har att beakta vid prövningen av en anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken är påverkan på natur- och kulturvärden. Då anläggningen som planeras bedöms medföra en förändrad markanvändning enligt 2 kap 6 § miljöbalken har Länsstyrelsen även att ta i beaktan de bestämmelser som framgår av 3 och 4 kap miljöbalken.

Brukningsvärd jordbruksmark får enligt 3 kap 4 § miljöbalken endast tas i anspråk för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Väsentliga samhällsintressen kan vara t ex en anläggning för energiproduktion. Vidare avses med brukningsvärd jordbruksmark mark som med hänsyn till läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar är lämpad för jordbruksproduktion (prop. 1985/86:3 s. 158). Vid en bedömning bör även beaktas att jordbruksmark är en begränsad resurs med avgörande betydelse för att trygga livsmedelsförsörjningen i landet och att syftet med bestämmelsen är att säkerställa en långsiktig hushållning (jfr prop. 1985/86:3 s. 53). Med bakgrund av att jordbruksmarken brukas och har brukats under en lång tid har Länsstyrelsen gjort bedömningen att den berörda jordbruksmarken utgör brukningsvärd jordbruksmark.

Länsstyrelsen finner utifrån uppgifterna i ärendet att den planerade anläggningen utgör en produktionsanläggning som syftar till att producera el till det allmänna elnätet. Länsstyrelsen noterar att E:on i bilaga till sökandes överklagan har angett att det finns tillräcklig takyta i Sverige för att nå uppsatta mål gällande anläggande av solceller. Vidare konstaterar E:on att det inte räcker att det finns takyta utan att det även krävs att det finns en investeringsvilja. Länsstyrelsen har förståelse för att det kan finnas en begränsning i antalet intresserade investerare och att det kan finnas en begränsning gällande vilka ytor som dessa investerare är intresserade av att placera en solcellsanläggning på, vare sig det rör sig om en takanläggning eller en markförlagd anläggning. Länsstyrelsen anser dock att anläggningens placering bör sättas i ett större perspektiv och att lokaliseringen tydligt behöver utredas och motiveras. Utredningen ska omfatta huruvida placeringen är den lämpligaste utifrån övriga intressen som finns, ett av dessa intressen är livsmedelsproduktionen på brukningsvärd jordbruksmark i regionen i stort, samt tillvaratagande av den brukningsvärda jordbruksmarken. Länsstyrelsen bedömer att det i ett större landskapsperspektiv, utanför den nu aktuella fastigheten, bör finnas lämpligare mark att placera en solcellsanläggning på än den brukningsvärda jordbruksmarken som planeras för ändamålet. Sådana marker kan ex. röra sig om nedlagda

flygplatser, deponier, vägområden, anläggande på tak utanför den aktuella fastigheten, industrier o.s.v. Länsstyrelsen bedömer att sökande inte i tillräcklig utsträckning har redogjort för att det saknas sådana alternativ. Länsstyrelsen anser att lokaliseringsutredningen inte ska begränsas till den mark som en privatperson äger och utifrån det bedöma vilken av markerna som är lämpligast för ändamålet.

Länsstyrelsen vill förtydliga att anläggningen i första hand har förbjudits med bakgrund av att sökande inte visat att man valt en plats för elproduktion med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljö, samt att man inte visat att anläggningen inte går att uppföra på annan plats än på brukningsvärd jordbruksmark sett i ett större landskapsperspektiv. Gällande påverkan på riksintresset för kulturmiljövården så bedömer Länsstyrelsen att uppförande av denna enskilda anläggning inte skulle påverka riksintresset för kulturmiljövården annat än i begränsad omfattning. Länsstyrelsen bedömer dock att anläggande på odlingsmark kan leda till framtida kumulativa effekter i det fall ytterligare liknande anläggningar uppförs inom riksintresset där det värdefulla odlingslandskapet tas i anspråk.

DOMSKÄL

Enligt 3 kap. 4 § miljöbalken får brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Produktion av fossilfri el är enligt mark- och miljödomstolen ett sådant väsentligt samhällsintresse som avses i 3 kap. 4 § miljöbalken. Av underlaget framgår att den planerade solcellsanläggningen är avsedd att producera el till det allmänna nätet och anläggningen skulle således bidra till att förse samhället med fossilfri el.

Av underlaget framgår att E.ON har bedömt att den valda platsen ur ett elnätsanslutningsperspektiv är den enda möjliga på G.G.s fastighet och mark- och miljödomstolen finner inte skäl att ifrågasätta den uppgiften.

Länsstyrelsen menar att lokaliseringen måste sättas i ett större perspektiv och att det bör finnas lämpligare mark utanför fastigheten. Enligt mark- och miljödomstolen måste kravet på utredning bedömas utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. En ökad produktion av fossilfri el är ett mycket angeläget allmänt intresse. För att möjliggöra en sådan ökning bör den omständigheten att det finns möjlighet att uppföra en solcellsanläggning på mark som inte är bruksbar jordbruksmark i sig inte utgöra ett hinder mot den sökta lokaliseringen. Det bör, som en omständighet bland andra, kunna beaktas vilken mark den som är villig att investera i fossilfri energi har tillgång till.

Av underlaget framgår att klassningen på den aktuella marken är förhållandevis låg, klass 4, i förhållande till de högsta klasserna, 10 och 10+ som bland annat utgörs av Skånes slättnområden. G.G. har vidare visat att det är fråga om marginalmarker som kommer att läggas i träda och vars produktivitet är låg. Av utredningen i målet framgår vidare att solcellspanelerna har en livslängd på ca 35 år. De ska sättas fast i marken med hjälp av pålar och det framkommer inte annat än att marken utan hinder kan återställas efter att de har monterats ned och att marken således vid behov kan återställas till jordbruksproduktion.

Vid en samlad bedömning finner mark- och miljödomstolen att 3 kap. 4 § miljöbalken inte utgör ett hinder för den aktuella åtgärden. Det har inte heller framkommit att andra allmänna eller enskilda intressen utgör hinder för den valda lokaliseringen och den kan därför godtas.

Mot bakgrund av ovanstående ska länsstyrelsens beslut upphävas och ärendet återförvisas till länsstyrelsen för meddelande av försiktighetsmått.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 24 januari 2022.

Anna Karlsson

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anna Karlsson, ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson. Föredragande har varit beredningsjuristen Nils Dahlström.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.